

**Apoteóza Jiřího Davida
reprezentuje Česko na 56. bienále
výtvarného umenia v Benátkach**

> s. 4

**Daj si kávu a nasávaj.
Pravdaže, atmosféru...**

> s. 6

**Šťastné je učilište, kde sú
pedagógovia múdri aj talentovaní**

> s. 12

Rektori premiérovovo na našej pôde

Vôbec po prvýkrát na pôde Akadémie umení v Banskej Bystrici sa v máji uskutočnilo zasadanie Slovenskej rektorskej konferencie (SRK), ktoré viedol jej prezident prof. Ing. Rudolf Kropil, CSc. Rektor AU doc. Mgr. art. Matúš Olha, PhD. v role hostiteľa privítal účastníkov zasadania na spoločenskom večere v priestoroch FDU na Hornej ulici, kde si pozreli predstavenie Lýsistraty, počas rautu i prezentácie kvalitného vínneho moku z Dolných Orešian. Význam akcie podčiarkla účasť ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Juraja Draxlera, MA.

Z privítania ministra Juraja Draxlera

O dotáciách i všeličom inom

Konferencia sa okrem iného zaoberala schválením a odporúčaním pre ministra školstva členov a náhradníkov do akreditačnej komisie (AK), ďalej zložením komisií, súvisiacich s posudzovaním a vysielaním študentov do zahraničia. Zvlášť naliehavou bola otázka prebiehajúcej komplexnej akreditácie, kedy budú jednotlivé vysoké školy dostávať vyjadrenia a rozhodnutia AK, ako riešiť vážne otázky postupu študentov pri novom odbore či ako riešiť nové študijné programy s novým obsahom. Dohodu si vyžiadalo aj to, ako ďalej v problematike tzv. korekcií, ktorej univerzity ako prijímatelia financií zo štrukturálnych fondov EÚ momentálne čelia, lebo už pomaly niet u nás univerzity, ktorej by sa netýkala. „Dôležitým bodom programu bola otázka delenia štátnej dotácie rozpočtu,“ povedal nám rektor UK v Bratislave prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD. „Pretože rozdelenie, ktoré sme obdržali, nepostačuje na udržateľnosť toho, čo sme si predsavzali, ba doslova pochováva doktorské štúdium. A veru pôjdeme aj ďalej, nakoľko naše uznesenia z ostatných rokov neboli brané do úvahy, nemáme žiadnu odozvu.“ SRK žiada, aby ministerstvo školstva v tomto roku pripravilo metodiku rozpisu dotácií pre verejné vysoké školy (VVŠ) v záujme vytvorenia predpokladov pre strategické riadenie týchto škôl a zvyšovanie kvality vzdelávania a vedeckovýskumnej činnosti. Rektori sa zhodli na podpore urýchleného schválenia Akčného plánu implementácie Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu

Účastníkov na pôde FDU AU privítal rektor Matúš Olha. Vľavo Rudolf Kropil, v strede Ján Nosko.

SR (RIS3) vo vláde SR, aby vysoké školy, vedeckovýskumné inštitúcie a podnikateľská sféra mohli čerpať prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie na výskum a inovácie z programového obdobia 2014–2020.

Primátor o spolupráci

Primátor mesta MUDr. Ján Nosko, ktorý sa objavil na spoločenskom večere, netajil potešenie nad tým, že Banská Bystrica je v krátkom čase opäť miestom stretnutia rektorov slovenských vysokých škôl a dodal: „S vedením Akadémie umení veľmi úzko komunikujeme nielen o problémoch, ktoré riešime spoločne. Máme spoločnú

projekt, ktorým je rekonštrukcia Radvanského kaštieľa, pri ktorom sú stretnutia takmer na týždňovej báze. Táto záležitosť je v štádiu projektových príprav a súťaže, pričom v priebehu krátkého času by sme mali mať k dispozícii výsledky. Avšak nie je to len o tom, ide o užšiu spoluprácu, ktorá sa dotýka aj využitia potenciálu študentov školy, kde máme niekoľko zámerov, ktoré chceme s pánom rektorom postupne uvádzať do života.“

(ba, in)

foto Henrich Matušek

Dve sestry, dva klavíry, jedna báseň

Nekazdodenný hudobný zážitok pripravili začiatkom júna katedra klávesových nástrojov a katedra vokálnej interpretácie FMU AU v súčinnosti s Konzervatóriom J. L. Bellu v Banskej Bystrici. V koncertnej sále konzervatória na Skuteckého ulici sa s koncertom pred dva klavíry predstavili Stefania a Ilaria Ganeriové z Talianska. Vo svojom vystúpení odprezentovali diela talianskych skladateľov 19. a 20. storočia pre dva klavíry – Fantasia Contrappuntistica od F. Busoniho, Tema con variazioni op. 58 per due Pianoforti od G. Martucciho a Wasserklavier od L. Beria.

Mária Tomanová so svojimi hosťami

Vedúca katedry vokálnej interpretácie FMU AU prof. Mária Tomanová, ArtD.: „Toto sesterské duo vystúpilo u nás po prvýkrát. Impulz dalo naše zoznámenie so Stefaniou pred dvoma rokmi v talianskom Campobasse, kde som koncertovala a práve ona ma sprevádzala. Vlani prišla k nám robiť interpretačné kurzy a v tomto roku som zasa zavítala do Campobassa,

kde sme opäť mali koncert. Práve Stefania prišla s ponukou vystúpiť u nás so sestrou s hrou na dvoch klavíroch. Nuž a keďže dva klavíry máme na konzervatóriu, oslovila som pána riaditeľa a dohodli sme sa. Dva klavíry, to naozaj nie je každodenná udalosť, skôr ide o zriedkavosť. Inak, Stefania aj v tomto roku u nás robí interpretačné kurzy a prednášku, doma aj so sestrou sú

lektorkami hlavného odboru klavír, klavírnej praxe a repertoáru na konzervatóriách v Campobasse a Cosenze.“

(ba)
foto (vb)

Koncertná sála FMU AU sa stala koncom mája dejiskom koncertu študentov kompozície FMU, ktorý uviedol Ansámbeľ Kompost. V programe boli vystúpenia Anny Didi, Jakuba Laca, Róberta Krausa, Vladimíra Homolu, Michaely Turcerovej a Zdenky Fekiačovej Skrutekovej.

Katedra klávesových nástrojov a katedra vokálnej interpretácie FMU AU v spolupráci s Konzervatóriom J. L. Bellu v Banskej Bystrici pripravili začiatkom júna Koncert pre dva klavíry z diel talianskych skladateľov 19. a 20. storočia. Talianske pianistky Stefania Ganeriová a Ilaria Ganeriová v koncertnej sále konzervatória predstavili svoj program pozostávajúci z diel F. Busoniho, G. Martucciho a L. Beria.

Ilaria Ganeri

Stefania Ganeri

Apoteóza Jiřího Davida reprezentuje Česko na 56. bienále výtvarného umenia v Benátkach

Spoločný pavilón Českej a Slovenskej republiky na 56. medzinárodnej výstave umenia La Biennale di Venezia predstavuje verejnosti od 9. mája do 22. novembra 2015 inštaláciu Jiřího Davida Apoteóza (2015) v kurátorskej koncepcii Kataríny Rusnákovéj. Ideovo vychádza Davidova miestne špecifická inštalácia z monumentálneho obrazu českého umelca secesie Alfonza Muchu Apoteóza „Slovanstvo pre ľudstvo!“ (1926). Tento obraz patrí do cyklu malieb s romantickým páto- som Slovanská epopeja (1911–1926), v ktorom Mucha tematizuje heroickú ságu o histórii Čechov a slovanských národov.

Jiří David - Apotheosis (2015), Pavilón Českej a Slovenskej republiky, Giardini di Castello, Benátky

Gesto apropiácie a reinterpretácie, akt dekonštrukcie

David pristupuje k Muchovmu obrazu z pozície súčasného autora so zmyslom pre analyticko-kritický pohľad a ambivalentný postoj. Davidovo gesto apropiácie a reinterpretácie Muchovho diela, ktoré vyjadruje premalovaná čiernobiela verzia obrazu, je zároveň aktom dekonštrukcie umocneným o rafinované intervencie autora do jednotlivých častí kompozície formou 21 apokryfov (napr. tvár Josepha Beuysa, Marina Abramovič na koni, atď.). Pointou inštalácie s intertextuálnymi presahmi je aktívny divák, ktorému David poskytuje celú škálu zaujímavých mentálnych, emocionálnych a vizuálnych

zážitkov prostredníctvom participácie v prázdnom a komprimovanom priestore s kľúčovým ohniskom koridoru, ktorý je preňho výzvou, aby sa ponoril do „archeológie vedenia a spomienok“. Tu sa divák-aktér stretáva s reinterpretovaným obrazom Apoteózy, odrážajúcim sa na zrkadlovej stene identických rozmerov a sám sa stáva jeho efemérnou súčasťou. Zrkadlo je v kontexte diela významnou metaforou, pretože ponúka divákovi možnosť sebareflexie a introspekcie. Inštalácia založená na meditácii i hravosti motivuje recipientov, aby sa zamýšľali nad geopolitickými a sociokultúrnymi otázkami v časovej osi viac než jedného storočia a kladie im otázky, ktoré súvisia s pre-

hodnotením významov pojmov, ako sú domov, vlasť, národ, štát, história Čechov a slovanského etnika. Tým sa Apoteóza stáva aj časovo špecifickou inštaláciou, ktorá je impulzom ku kritickému uvažovaniu o celom rade závažných politických, ekonomických, sociokultúrnych, filozofických a sociologických otázok, ktoré referujú o minulosti a súčasnosti sveta v širších reláciách, kde sa prelínajú lokálne a globálne problémy.

Publikácia ako interdisciplinárna čítanka

K výstave bola vydaná knižná publikácia v anglickom jazyku Apoteóza, apokalypsa, apokryf: zbožštené národy, zbožštené

umenie (Buchhandlung Walther König, Köln), ktorá je koncipovaná ako interdisciplinárna čítanka textov, z ktorých väčšina bola inšpirovaná umeleckým projektom Jiřího Davida. Obsah čítanky, ktorej editormi sú Jiří Přibáň a Katarína Rusnáková, tvorí päť esejí – preprintov od významných európskych a amerických filozofov, sociológov a historikov, ako sú Jacques Rancière, Zygmunt Bauman, Peter Sloterdijk, Timothy Snyder a Susan Buck-Morss. Autormi ďalších siedmich nových esejí a štúdií sú sociológovia, filozofi, historici a teoretici umenia z Čiech, Macedónska a Slovenska – Jiří Přibáň, Václav Bělohradský, Miroslav Petříček, Karel Srp, Milena Slavická, Suzana Milevska a Katarína Rusnáková. Rozmanité texty sa sústreďujú na historické, filozofické, estetické, umelecké, sociálne a politické témy, ktoré rezonujú s kľúčovými významami Davidovej expozície a uvádzajú ich do viacznačných súvislostí. Okrem knižnej publikácie majú návštevníci výstavy k dispozícii informačný plagát a webovú stránku www.czechandslovakpavilion.cz s obrazovými a textovými informáciami o výstave, autorovi, kurátorky, grafikom štúdiu Zak Group, Londýn, ktoré je autorom vizuálnej identity Pavilónu Českej a Slovenskej republiky, kde zároveň nájdu aj odkazy na usporiadateľské inštitúcie. Výstavu pripravila Národná galéria v Prahe pod záštitou Ministerstva kultúry Českej republiky v spolupráci so Slovenskou národnou galériou v Bratislave pod záštitou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Projekt zaradil britský Guardian medzi 15 najlepších

Jiří David (1956) je jedným z najvýraznejších predstaviteľov súčasného českého umenia, ktorý sa stal známym vďaka svojej rôznorodej a bohatej tvorbe nielen doma, ale aj v medzinárodnom kontexte. Jeho tvorivými oblasťami sú maľba a intermedialne umenie – hlavne fotografia, inštalácie a diela do verejného priestoru. Davidov autorský prístup sa vyznačuje vysokou mierou osobnej angažovanosti s ambíciou podať viacznačnú správu o aktuálnych sociokultúrnych a politických problémoch doby. Je typom autora, ktorý sa snaží vytrvalo hľadať invenčné a novátorské vizuálne riešenia a svojimi dielami ustavične klášt kritické otázky, čím napomáha divákovi lepšie sa orientovať v dnešnom komplikovanom svete. David pravidelne vystavuje v Českej republike a v zahraničí a jeho diela sú zastúpené v zbierkach mnohých prestížnych inštitúcií (napr. Národní galerie

Na zábere z vernisáže zľava Jiří David, Adam Budak (šéfkurátor Národnej galérie v Prahe), Jiří Fajt (generálny riaditeľ Národnej galérie v Prahe), Katarína Rusnáková
Foto: Miroslav Nicz

Obrovská maľba Jiřího Davida sa odráža v zrkadle a návštevník sa tak stáva súčasťou obrazu.
Foto: HN – Daniel Konrád

v Praze, Galerie hlavního města Prahy, Ludwig Múzeum-Museum of Contemporary Art in Budapest, Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig Wien, The Art Institute of Chicago a ďalšie). Profesor Jiří David pedagogicky pôsobí na Vysokej škole umeleckopriemyselnej v Prahe, kde vedie Ateliér intermedialných konfrontácií na Katedre voľného umenia a súčasne učí na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, kde je vedúcim Ateliéru transmédií na Katedre intermédií a digitálnych médií. Kurátorka výstavy

Katarína Rusnáková je vedúca Katedry teórie a dejín umenia na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Zaujímavosťou je, že britský denník The Guardian vyhodnotil Davidovu Apoteózu v Pavilóne Českej a Slovenskej republiky ako jednu z pätnástich najlepších expozícií na tohtoročnom Bienále v Benátkach.

(kr)

Daj si kávu a nasávaj. Pravdaže, atmosféru...

V rozpore so svojou skratkou je Klub HaD (hudby a divadla), učupený v zadnom trakte budovy FDU Akadémie umení na Hornej ulici, poväčšine oázou ticha, pokoja a mieru. Treba dodať, tvorivého pokoja a mieru. Tu málokto sedí len tak so založenými rukami, hľadiac do prázdna a meditujúc nad nesmrteľnosťou chrústov. Ide o miesto s typickým nádychom bohémskej atmosféry, kde veľmi razantne cítiť dotyk pani Tálie a ďalších múz, kde ich všadeprítomný duch oslovuje návštevníka jasnou rečou. A hoci sú niekdajšie skladové priestory školy na spoločenské účely využívané len necelé štyri roky, kontúry svojho genia loci si klub už zjavne vypestoval...

Jeho zakladateľka Bc. Zuzana Kohútová (zakladala ho spoločne s priateľom Michalom Talpašom, vlastníkom eseročky, ktorý ju podľa jej vyjadrenia neustále s láskou podporuje a pomáha jej, za čo mu je veľmi vďačná...) je takpovediac dievčaťom pre všetko, od šéfky až po barmanku. Lebo práve barový pult je už jej dielom z čias prestavby interiéru, ktorá ladí so zdedeným kútikom s vyvýšeným divadelným pódium. „Hneď však povedzme, že ide o nefajčiarsku kaviareň, kde sa schádzajú nadšenci kultúry. A tak sme veľmi radi - napriek tomu, že máme obmedzenú kapacitu 90 miest a fungujeme bez grantov či iných finančných príspevkov - že sa nám z času na čas podarí zorganizovať zaujímavé podujatia a že sa k nám umelci aj diváci radi vracajú. Nie sme klasický divadelný priestor, ale robíme to pre radosť a s láskou. Tešíme sa, keď sa u nás návštevníci, umelci aj diváci cítia dobre,“ hovorí majiteľka klubu, spresňujúc, že objednáva najmä takých umelcov, ktorí ju istým spôsobom ovplyvňujú.

Študenti ako vlastné deti

Koncerty. Divadelné predstavenia. Vernisáže. Plody spolupráce s bratislavským

Literárnym klubom. Vystúpenia formácie Fragile, Geišbergovcov, Katky Koščovej, Szidi Tobias, skrátka osobnosti z tejto fajty. Práve menovaní sú srdcovkou, rovnako tak Divadlo Clipperton ako dielo bývalých študentov akadémie. Pri všetkých dote-

rajších podujatiach mali vraj organizátori z klubu šťastnú ruku, na nikoho nemožno povedať krivé slovo. A potom je tu ešte starostlivosť o študentov AU, lebo „oni sú ako naše deti, keďže sú tu aj osem hodín denne“, ak máme citovať Zuzanu Kohútovú.

Z vystúpenia Fragile...

a Geišbergovcov

vú. Klubové prepojenie je najviac citeľné na fakultu dramatických umení – popri monodrámach letí najmä literárne soirée na čele s Michaelou Piesyk, tzv. premietárne autorských filmov, scénické čítanie – ale prezentovali sa tu aj študenti výtvarnej fakulty so svojou výstavou, tiež konzervatoristi. „Pokiaľ nás študenti oslovia a máme voľný termín, vyhovieme. Veď je to hlavne pre nich,“ dodáva Zuzana Kohútová. Teraz už študenti dokonca tvoria aj gro obslužného personálu, lebo zo zamestnávania ľudí so zníženou pracovnou schopnosťou zostala v klube už len jedna výnimka. Spolu ide o štyroch ľudí. Pravdaže, kaviareň i podujatia sú verejnosti prístupné, a tak nečudo, že spravidla býva vypredané. Program láka všetky vekové skupiny, veď najstarší divák mal vraj osemdesiatštyri a Clipperton zasa zaujíma tých dvoj či trojročných... Sezóna v klube trvá od septembra do júna, v podstate kopíruje školský rok.

A čo vravia štvorročné skúsenosti z podnikateľskej činnosti v tejto oblasti? „Je to ťažké podnikanie,“ priznáva Z. Kohútová. „Z kultúry – čo vám budem hovoriť. Som rada, keď som na nule. A spočiatku som šla pravidelne do straty. Kompenzujeme, ako

sa dá. Ale pokračovať budeme, napokon spolupráca s Akadémiou umení je k plnej spokojnosti. Doteraz sme nežiadali o žiadnu finančnú podporu, teraz som si však zaumienila osloviť mesto a azda aj požiadať o grant na kultúrne podujatia. Nemáme veľké investície, ale v rámci možností zariadenie klubu vylepšujeme, takže peniaze sa zídu.“

Klub nie je jediným, ale je „doma“

Do priestorov pod svojou pracovňou rád zavíta aj dekan FDU AU doc. PhDr. Ján Sládeček, PhD. Mrknúť sa na svojich zverencov, alebo si dať niečo pod zub či kávičku a nasávať atmosféru. „Klub okrem štandardných aktivít – ako spoločenský a oddychový priestor pre študentov i pedagógov školy – má aj kultúrno-pedagogické poslanie a využíva sa tiež umelecky,“ pochvaľuje si. „To znamená, že jeho malé javisko je ideálnym priestorom na monodrámy, ba pri vyššej variabilite sa tu už inscenoval napríklad Strindberg či viaceré recitály. Naši zverenci si predstavenia inscenujú sami v rámci študijného programu a študijných predmetov, veď jedným z nich je aj príprava, resp. realizácia monodrámy. Tu sa vyžaduje iný typ hereckých výrazov-

vých prostriedkov ako v prípade väčšieho divadelného štúdia našej fakulty, takže táto skúsenosť poslucháčov herectva je na nezaplatenie. Popri našich študentoch tu pravidelne vystupujú hostia, skrátka, klub nie je pre tento účel jediným, je tu aj D44 ako spoločný priestor Štátnej vedeckej knižnice a Fakulty dramatických umení AU, ale HaD je blízko, takpovediac doma a funguje podľa vlastných potrieb jeho používateľov. To je veľká výhoda.“

(ba)

foto (vb), Monika Vaškorová

Ocenenia študentských filmov

Dobré správy o úspechoch banskobystrických dokumentaristov prišli z Ostravy. Koncom mája sa Ostrava stala tretím rokom dejiskom Medzinárodného filmového festivalu T-Film Ostrava s tematikou ekológie, využitia prírodných a vodných zdrojov krajiny, ochrany fauny, flóry a kultúrnych pamiatok. O ceny festivalu bojovalo spolu 32 filmov z Čiech, Belgicka, Nemecka, Španielska a Slovenska.

Úspech č. 1: Ostrava

Absolventský dokumentárny experiment Pouličné spektrum režisérky Ivony Lichej, ktorého hlavnou témou sú medziľudské vzťahy, ľahostajnosť a zobrazenie rôznych pohľadov na tú istú vec, konkrétne na ulicu, porotu ocenila cenou v 2. kategórii Spoločnosť – kultúrny systém. Lichej sa vďaka animácii podarilo obratne prepojiť príbeh bezdomovca, pouličného umelca a sprejera, ktorých spája nielen ulica, ale aj animované dievčatko, žijúce na stene domov nachádzajúcich sa na ulici. Dievčatko sa stáva svedkom ich životných osudov a neverbálnou komunikáciou sa snaží zaujať pozornosť nevšimavých okoloidúcich.

Úspech č. 2: Tatry

Už po 3-krát sa pod Tatrami konal v koncom mája festival študentských škôl a filmových nadšencov – Young Film Fest. Premietalo sa vo Svite, Poprade a Starom Smokovci a spomedzi 23 prihlásených

filmov vzišli štyri víťazné snímky. V súťažnej sekcii dokument o cenu bojovalo 5 filmov a 4 z toho boli diela študentov odboru Filmová dokumentárna tvorba FDU Akadémie umení v Banskej Bystrici – Don Quijote z Považia v réžii Mareka Pupáka, My sem patríme v réžii Michala Kočiša, Pouličné spektrum v réžii Ivony Lichej a Svätenie v réžii Petra Gábora. Porotu najviac zaujal absolventský film mladého nádejného režiséra Petra Gábora s názvom Svätenie a ocenila ho zlatou kazetou ako Najlepší dokumentárny film. Gáborovi sa podarilo natočiť intímny snímok zo života homosexuálneho páru Miťa a Miňa. Autor Peter Gábor hovorí: „Film Svätenie je filmom o úprimnej láske dvoch mužov. Je to tragikomický príbeh neobyčajného páru, kde jeden chce byť kresťanským kňazom a ten druhý otvára gay club. Vďaka hlavným protagonistom je to naozaj veľmi neobyčajný príbeh.“

Úspech č. 3: Zlín

Ďalší zahraničný úspech študent Akadémie umení získal cenu na prestížnom českom festivale Zlínsky pes. Pre dvomi rokmi sa organizátori Medzinárodného festivalu filmov pre deti a mládež Zlín film festival rozhodli oživiť myšlienku špeciálneho filmového festivalu študentských filmov – Zlínsky pes. Tento ročník sa konal v dňoch 24.5. – 4.6. 2015 a organizátori dostali 1200 prihlášok študentských filmov z celého sveta. Na festivale bolo z nich premietaných len 60! Medzi

premietanými filmami bol aj film režiséra Mareka Pupáka – Don Quijote z Považia. Oceňovalo sa v 3 kategóriách: Najlepší študentský animovaný film, Najlepší študentský hraný film a Najlepší študentský dokumentárny film. A práve víťazom poslednej kategórie Najlepší študentský dokumentárny film sa stal film Don Quijote z Považia. Film je sondou do života stredoškolského učiteľa Juraja Smetanu, ktorý celú svoju energiu a čas venuje boju s neporaziteľným súperom – boju s korupciou.

Úspech č. 4: Košice

V júni odovzdával už po 21. krát ceny Medzinárodný filmový festival Zlatý žobrák v Košiciach. Novinkou tohto ročníka bolo, že festival sa po prvýkrát konal nielen v Košiciach, ale aj v ukrajinskom Užhorode. Do súťaže sa prihlásilo 200 filmov zo 49 krajín celého sveta. V súťažnom i nesúťažnom programe festivalu aj tento rok bola plejáda filmov študentov Akadémie umení. Zo 6 filmov študentov Dokumentárnej tvorby AU v Banskej Bystrici, zaradených do súťažnej sekcii práve príbeh homosexuálneho páru porotu v zložení Elena Romanato a Darko Kovič zaujal natoľko, že film Svätenie v réžii Petra Gábora si z festivalu odniesol cenu Grand prix Zlatý žobrák 2015 Nadácie City TV pre mladého autora.

Mgr. art. Mária Bodová

(mb)

Príťažlivé tóny v Cikkerovej sieni

Jarný koncert orchestra Camerata Novisoliensis a pedagógov FMU AU v Banskej Bystrici s dirigentom Pavlom Tužinským pripravili pre tunajších fajnšmekrov FMU AU a Mesto Banská Bystrica.

(r)

foto (vb)

V Cikkerovej sieni historickej radnice na Námestí SNP sa ako sólisti na tomto výnimočnom koncerte predstavili Mária Tomanová (soprán), Eva Cáhová (klavír), Ivica Gábrišová (flauta), Albert Hrubovčák (trombón) a Martin Budinský (cimbal). V Cikkerovej sieni s vynikajúcou akustikou zazneli skladby od Vojtecha Didiho „Vraciam sa k tebe, kolíska moja“ pre cimbal a sláčiky, od Petra Martinčeka „Ave Maria“ pre soprán a orchester (v orchestrálnnej úprave Petra Špiláka), z tvorby Johana Georga Albrechtsbergera odznel „Koncert B-dur“ pre trombón a orchester, od Alessandra Stradella „Pietà Signore“ pre soprán a orchester a od Ludwiga van Beethovena „Klavírny koncert č.3 c-mol.“ Nezabudnuteľný umelecký zážitok sa stretol u publika s veľkým ohlasom.

Eva Cáhová s Pavlom Tužinským

Po prehliadke Dámy a páni, prichádzame... 10

Prehliadka študentských filmov Dámy a páni, prichádzame... 10 sa úspešne skončila. Čarovný priestor kinosály Múzea SNP v Banskej Bystrici bol aj napriek nepriaznivému počasiu zaplnený viac ako do polovice. Diváci mali možnosť vidieť celkovo 97 minút z filmovej produkcie študentov odboru Filmová dokumentárna tvorba.

Prehliadku svojím príhovorom otvoril jeden zo spoluorganizátorov, vedúci Filmového klubu v Múzeu SNP Ivan Polóny, ktorý si zaspomínal aj na nultý ročník prehliadky, zorganizovaný v roku 2003 ešte v priestoroch Kina Hviezda v Banskej Bystrici.

Štyrikrát intímny pohľad

Štyri študentské tituly divákov pobavili osobným a intímnym pohľadom do života mladého páru pripravujúceho sa na príchod ich prvého dieťaťa, ukázali im rôzne pohľady na spracovanie obrazu akademického maliara prof. Ludovíta Hološku, zaviedli ich do hokejového sveta hendikepovaného chlapca a tiež im bol približe-

Fine ArtD. 3 ako defilé doktorandov

Fine ArtD. 3 je titul prehliadky dizertačných prác poslucháčov Fakulty výtvarných umení AU v Banskej Bystrici, ktorej vernisáž pripravili Stredoslovenská galéria a Akadémia umení v Banskej Bystrici Vás 11. júna t. r. v Bethlenovom dome na Dolnej 8.

Výstava Fine ArtD. 3, ktorej kurátorkou bola prof. PhDr. Eva Kapsová, CSc., sa na pôde Stredoslovenskej galérie stala už pravidelným podujatím, na ktorom sú predstavované praktické dizertačné práce absolventov doktorandského štúdia FVU Akadémie umení v Banskej Bystrici. Tento rok je žatva doktorandských prác zvlášť bohatá, a tak výstavu obsadili vo výberovej prezentácii siedmi autori. Dvaja ďalší doktorandi vystavovali samostatne na iných miestach (Rastislav Podoba v Pretórii Stredoslovenskej galérie a Guy C. J. Van Belle v Záhrade CNK). Na prvý pohľad by sme bezpečne neurčili, na pôde ktorej z katedier a v rámci ktorej oblasti (malba, grafika, socha, nové médiá) práce vznikali. Takmer všetky diela sú totiž určitým spôsobom prepojené s prácou na počítači a s novými technológiami. Implementáciou nových technológií a výrazových prostriedkov, ktoré aktualizujú nielen pohľad na frekventované témy, iniciujú diela absolventov predovšetkým nové otázky, ktoré by sa iným jazykom ani nedali vysloviť.

Z obsahu autorskej ponuky

Marek Galbavý (Socha ako médium) sa podujal na určenie sochy ako priestorového média v dnešnom kontexte vizuálneho umenia, zvlášť v súvislosti s možnosťami postmédia a intermédií. Do tvorby trojrozmerného objektu začleňuje počítačové riadenie, skúma tiež možnosti uplatnenia nepriestorovej „sochy“. Nové médiá zapája do sochy tak, že „priestor samotný môže v hmatateľnej rovine absentovať“.

Na zábere z vernisáže prof. PhDr. Eva Kapsová, CSc. s riaditeľom Stredoslovenskej galérie v Banskej Bystrici Mgr. art. Marošom Rovňákom, ArtD.

Adam Kruták (Babylon jazykov) podstupuje výskum fenoménu obrazu, pričom sa „odpichuje“ od klasickej, rukodielnej malby, vedenej v intenciiach iluzívneho modelovania reality a túto skúsenosť ďalej zúročuje v tvorbe obrazu na báze počítačových programov. Obraz v počítači tvorí na základe originálnej predstavy. Martin Derner (Knižnica) prezentuje formálne aj ideovo kompaktnú sériu knižných objektov. Téma knihy ako objektu je pre autora aktuálna, nakoľko kniha ako médium zhromaždenia sumy informácií odkazuje k najrôznejším aspektom ľudského vedenia smerom do minulosti, súčasnosti aj budúcnosti. Eva Moflárová spája prvky geometrickej abstrakcie a plastického uvažovania. Témou dizertačnej práce (Hranice geometrie) pokračuje vo svojom osobnom programe postavenom na hľadani súvislostí antropomorfného tvaru a jeho vyznačenia v reduktívnych minimalistických formách. Ján Frančák a Stanislav Piatrik sú autori, ktorí afirmatívnym

spôsobom skúmajú možnosti referencie spirituálnych obsahov. Ján Frančák spracúva problém vystihnutia fenoménu starozákonného prorocstva, resp. osobnosť proroka (Prorok). Piatrikov projekt (Liturgia) sa realizuje na pomedzí teologického a audiovizuálneho výskumu. Autor časozberným snímaním dokumentuje 40 liturgií slúžených na jednom mieste ale v rôznom čase. Juraj Sasák skúma možnosti miniaturizácie umeleckých foriem prostredníctvom najrozvinutejších metód a najmodernejších nanotechnológií (Intermédiá a interdisciplinárna v analógovom alebo digitálnom prostredí). Stretnutie vedy s umením realizuje vo svojich projektoch z oblasti Ecological Media Art Guy C. J. Van Belle. Povaha jeho prác má základ vo využívaní originálne konštituovaných snímačov dát z prírodného i sociálneho prostredia (zvuky, farby, prúdenie vzduchu a pod.), umožňujúcich transfer do vizuálneho alebo auditívneho média, a tak danú tému komunikovať.

Krutákova vďačnosť

Adam Kruták sa prezentoval prácou so zaujímavým názvom Babylon jazykov – obraz v 3. tisícročí s podtitulom Control Art Del. Sondovali sme, s akými pocitmi odchádza z Akadémie umení: „Predovšetkým s bohatými skúsenosťami. Moje poďakovanie patrí školiteľovi prof. Hološkovi, ktorý to so mnou ťahal a naučil ma veľmi subtilne vnímať obraz a obrazovú skladbu a samozrejme aj jednotlivé konotácie, tiež

študijnému nasadeniu a takpovediac pracovnej morálke, teda chuti pracovať, tvoriť. Veľmi pozitívne ma k štúdiu motivoval. Je to vďačnosť a zároveň do života veľmi pozitívny krok, pretože chuť tvoriť je tam stále, zatiaľ to neopadlo, nenastalo žiadne vyprázdnenie a práve touto dizertačnou prácou akoby som svoju chuť tvoriť ešte znásobil. Dizertačná práca zahŕňa spolu okolo tri desiatky obrazov, v galérii sa vzhľadom na priestorové možnosti ocitol

len „slabší“ výber. Skicár bol ešte bohatší, no energia ku koncu už odchádzala...“

(ek, b)
foto Bohuš Urblík

Zelený sen spojil terapiu s umením

V nemocnici Zelený sen na Ceste k nemocnici v Banskej Bystrici boli inštalované ako dočasná bezplatná výstava obrazy študentov FVU AU. Jej realizácia je dielom prorektora školy, prof. Ludovíta Hološku, akad. mal.

Podľa jeho vyjadrenia ide o nemocnicu, kde sú ťažkí pacienti, takže bolo treba postupovať zvlášť citlivo. „Nemohlo tam byť nič dramatické a depresívne, naopak prevládajú veci, ktoré sú v tomto zmysle neutrálne, prípadne navodzujú istú harmóniu a vyváženosť. Napokon, u nás ani nevznikajú veci, ktoré sú páčivé alebo ktoré by chceli ísť týmto smerom. A tak sú tam inštalované obrazy s motívmi oblohy, mora a podobne, ktoré – a to bolo aj požiadavkou – sú z hľadiska farieb pestré, živé. Nejde pritom o žiadne štúdie reality, sú to hotové veci, výber z bakalárskych prác či z magisterského štúdia a nechýbajú veci abstraktné. Ide len o to výrazové vyznenie v zmysle uvedenej požiadavky.“

Zaujímavá skúsenosť

Prof. Hološka pochopiteľne konzultoval aj s ľuďmi z nemocnice. V jeho prípade išlo už o druhú takúto expozíciu, nie o novú skúsenosť. Predtým sa tak stalo v Národnom ústave srdcových a cievnych chorôb v Bratislave, kde sa to nezaobišlo bez slávnostného otvorenia. „Ba banskobystriický lekár MUDr. Peter Ondruš, PhD., ktorý už dlhšie žije v Kanade, prejavil záujem usporiadať teoretické sympóziu na tému umenie a medicína, pacient, čiže arteterapeutickú tému. Žiaľ, ozval som sa mu nesko-

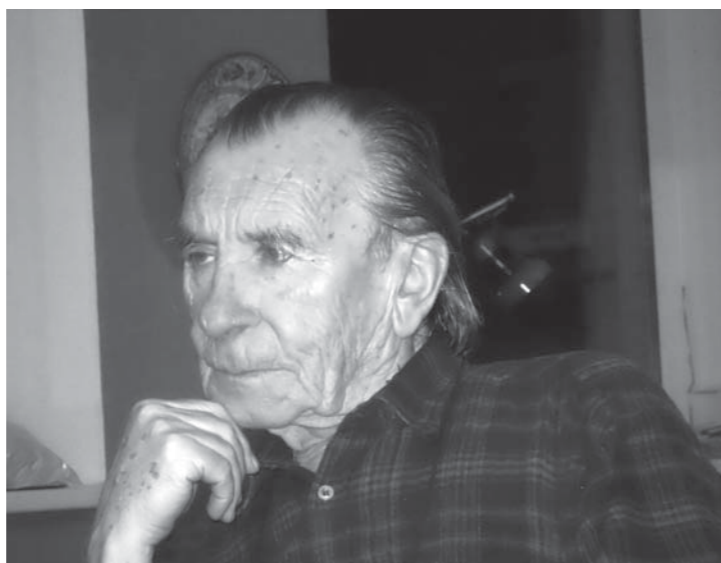
ro, lebo ma prikváčili zdravotné problémy. Malo to byť v Banskej Bystrici a pán Ondruš mal predstavu, že by tam prispeli naši doktorandi, no vysvetlil som mu, že ich dizertačné práce sú postavené na umeleckej časti. Sčasti reflektujú aj teoreticky, ale pochybujem, že by sa zaoberali témou umenie a pacient, medicína. Bolo to však pre mňa zaujímavé,“ dodal prof. Hološka.

(ba)
foto (vb)

So vznikom Akadémie umení sa vytvorila možnosť chápať a vykladať teatrológiu po novom, vraví jubilant Anton Kret

Šťastné je učilište, kde sú pedagógovia múdri aj talentovaní

„Povedzme si otvorene, že ak má niekto osemdesiatpäť rokov a niekto iný si s ním zmyslí urobiť rozhovor do časopisu, prichodí nám to, ako keby sme išli napísať nekrológ. A veruže často takéto interview aj nekrológom býva. Lebo kto vám zaručí, že sa ešte s vami niekto na rozhovor dá, aj keby ste sa toho technicky dožili, všakáno. Otázky, ktoré vyzvedajúci jubilantovi dáva, sú vlastne pomôckou, ako sa vyhnúť prázdnemu mláteniu slamy. Tak sa teda tejto múdrej pomôcky držme.“

Anton Kret

Takto reagoval PhDr. Anton Kret, CSc. (85) na náš záujem o priehľad jeho myšlienok, ktorými sme si zaumienili uctiť si jeho životné jubileum. No povedzte, môže byť krajší úvod? Anton Kret absolvoval štúdium divadelnej vedy (odbor dramaturgia) na VŠMU v Bratislave, dlhodobo pôsobil v SND v Bratislave ako hlavný dramaturg, externe prednášal na VŠMU estetiku divadla a dejiny slovanských divadiel a drámy a na Akadémii umení v Banskej Bystrici dramaturgiu, analýzu dramatického diela a dejiny divadla. Bol šéfredaktorom časopisu Javisko a šéfredaktorom súkromného vydavateľstva, napísal desiatky štúdií a doslovov ku knižným vydaniam teatrológických a dramatických prác, množstvo kritik a recenzií z oblasti profesionálneho divadla. Celoživotne sa venuje ochotníckemu divadlu, napísal stovky článkov, recenzií a metodických materiálov. Je editorom desiatky odborných publikácií, tiež autorom rozhlasových hier a odborných publikácií.

Na svojom konte máte úctyhodné dielo, vzbudzujúce oprávnený obdiv. Spravidla vás životopisci pasujú za dramaturga, teatrológa, prozaika,

prekladateľa a publicistu. My dodávame, že ste aj veľmi zdatný poet, čo dokazuje nielen zbierka básní Bojím sa nebáť, ale aj Sonet pre libera (Za Jožkom Adamovičom), ktorý sme svojho času uverejnili v našom časopise. Ktorá z uvedených „parkiet“ je vám srdcu najbližšia a prečo?

- Na svet nás spravídla privádza zvedavosť a túžba po zážitku. Tie vám rodičia odovzdajú v slávnostný deň počatia. A zároveň vám zveria aj genetické danosti zo svojej DNA: sklony, nadanie, citové podhubie. Ostatné je už, ako vieme, vecou výchovy a vašej vlastnej usilovnosti. Ak ste teda od narodenia v blízkosti matky, ktorá rada spieva, a otca-kutila, možno sa stanete výrobcom hudobných nástrojov. Alebo už v mladučkom veku pôjdete spievať do detského zboru a odtiaľ na javiská svetových opier, pričom vás bude každý obdivovať, ako detailne pracujete na zvelaďovaní a udržiavaní svojho nástroja – hlasu. Alebo vás jednoducho zvedie do svojich spárov šport a potom zbohom mamičkina spevnosť a oteckov zmysel pre ozdôbky. A to tu nehovoríme o negatívnych dedič-

ných sklonoch. V stareckom veku vlastne ďakujete nebesiam, že ste taký, aký ste, a nie horší...

Ako päť-šestročný som sa nezaujímal o genetiku, ale do divadielka a na recitačné pódium ma mamička-ochotníčka brávala a keď sa nám niečo podarilo, boli sme obaja na seba pyšní. Prečo nie? Exhibicionizmus patrí medzi najsilnejšie impulzy pre zverejňovanie sa. Aj pre to umelecké. Ale keďže dieťa nevydrží pri jenom koníčku, čoskoro nastupuje potešenie z ľahkosti, s akou sa spletiete s tajmi rodného jazyka, s potrebou vykričať niečo dôležité cez báseň alebo glosu, povedať niečo zaujímavé na triednej schôdzke. Keď si to všimol napríklad profesor Klement Krotký na I. štátnom gymnáziu v Košiciach, umožnil svojmu študentovi robiť to aj ono zo sféry predmetov, ktorým sa venoval. Ale zobral ho aj do divadla, na stretnutia Alliance française, ba aj medzi herečky, ktoré on ako odborník, ale aj ako chlap miloval a umožnil pritom svoju obľúbenému študentovi zoznámiť sa s Jankom Borodáčom a jeho javiskovými dielami, ktoré boli v tom čase pre košického diváka nevidané

„šumne“, ba až „prekрасne“. A keďže sa činoherné predstavenia košického divadla páčili aj študentom, nuž tí si občas radi vypočuli aj improvizovanú študentskú recenziu svojho spolužiaka, ktorého k nim doviedol, a to aj do najvyšších tried, obľúbený profesor Krotký. Pomerne ľahko sa za takýchto okolností dostane mladý záujemca o divadlo a jeho teóriu na novovytvorenú Vysokú školu múzických umení, kde strávil nielen roky štúdia, ale potom ešte dlho aj ako externý prednášateľ tých najzaujímavejších teoretických predmetov, dotýkajúcich sa dejín a estetiky divadla.

Nepochybne pozorne sledujete vývoj slovenskej divadelnej dramaturgie a teatrológie. Kam sa za tie roky dopracovali?

- Ak sa zhodneme na tom, že pojem dramaturgia má prinajmenšom dva výklady, ale že my ich tu nebudeme preberať, potom si sľúbme aj to, že u nás je dramaturgia v teatrológickom zmysle tou zložkou prípravy inscenácie, ktorá sa dotýka literatúry, prípadne vôbec textu ako takého. No keď sa začiatkom dvadsiatych rokoch minulého storočia rozbiehalo slovenské profesionálne divadlo, dramaturgami sa vospolok stávali literárni, nie divadelní vedci. Literárny vedec stotožňuje drámu s textom, dramaturg hľadá v budúcej inscenácii vzťah herca k postave. Možno je to tá tajomná premena herca na postavu. Nuž tí prví uprednostňovali také kroky, kde na prvom mieste stála dramatická predloha a jej autor, kým režisér so súborom boli iba „interpretmi“ textu. Ostatne, taká bola v tom čase aj celá doznievajúca divadelná prax, spojená s „realistickou“ literatúrou a v nej aj divadla ako jej div nie doplnku. Moderna tamtoho storočia, vychádzajúca zo starodávneho divadla nie ako umenia predovšetkým slova, ale pohybu, nemala v našom divadle priestor pre rozvoj, lebo ju mnohí jednoducho ignorovali. Veľmi intenzívny popud dal až vznik takzvaných avantgardných inscenácií. V Čechách sa to dialo už za prvej republiky a na Slovensku trošku za Jamnického v prvej polovici štyridsiatych rokov a až neskôr prišli diela vytvorené v alternatívnych divadielkach, pričom práve slovenské študentské divadlo tu zohralo veľmi dôležitú rolu (úspechy režisérov Michalského v Púchove, Bednárika v Zelenči, Vajdičku v Bratislave). A aj keď má už dnes dramaturgia iné atribúty, ešte stále časť divadla žije v presvedčení, že dramaturgický (v skutočnosti literárny) rozbor je základom inscenačného procesu. No pravda, ako vidíme, je inde.

Stáli ste pri zakladaní Akadémie umení v Banskej Bystrici. Na jej FDU ste s jednou prestávkou v rokoch 1997–2012 vyučovali predmety dramaturgia, analýza dramatického diela a dejiny divadla. Ako si s odstupom času spomínate na tohto obdobia, spolupracovníkov a študentov?

- So vznikom Akadémie umení v Banskej Bystrici sa vytvorila možnosť začať chápať a vykladať teatrológiu po novom, možno modernejšie. No protivníci školy nielenže neumožnili rozvíjať tento zámer, ale principiálne protestovali proti vzniku školy ako takej. Našťastie, o tejto národnej anomálii sa už možno dočítať aj inde. Pravda sa neďať zastreť a práve ona dopomohla mnohým odporcom k tomu, že sú dnes opradení pavučinou spiatocňictva. Bol som medzi zakladateľmi školy a mojou ambíciou bolo presadiť u poslucháčov čo najviac z myšlienok divadla an sich a nie divadla ako služobníka literatúry. V mnohom tu pomohol aj Jozef Adamovič, ktorý ešte v časoch, keď sa to dalo, získal počas aspirantúry v Moskve veľmi užitočné poznatky z ruského avantgardného filmu a divadla, aj keď nenašiel vždy pochopenie ani u niektorých vlastných kolegov, čo je, ostatne, údelom každého novátora či renovátora. No práve Adamovič preniesol na pôdu akadémie aspoň odraz systému, ku ktorému my ešte stále len dospievame. Azda z predchádzajúceho možno vytušiť, že aj moja interakcia s poslucháčmi sa hodnotila podľa toho, kto čo od novej školy očakával. Prvé výsledky, ako to už býva, boli aj rozpačité - ťažko sa presadzovali absolventi akadémie v prostredí bratislavskom, televíznom, moderátorskom. Dnes je už vidno, že zrno poznania pravej tváre divadla už klíči.

V nadväznosti na uvedené - považujete za akurátnu príležitosť pôsobiť a odovzdávať dlhoročné praktické skúsenosti za katedrou?

- Som hlboko presvedčený, že pedagóg, rovnako ako vzdelaný a skúsený režisér, nie že môže, ale musí odovzdávať svoje poznatky, skúsenosti a vedomosti mladším. Šťastné je učilište, kde sú pedagógovia múdri aj talentovaní. Môžu mať rozdielne názory, to poslucháča skôr posilní, ale musia ovládať odbor, pedagogické cesty vedúce k jeho zvládnutiu, ale aj metodiku a metodológiu prednášania. No najmä vzťah k práci, ktorú vykonávam! Nedávno ste oslávili významné životné jubileum. Je to len číslo alebo dôvod na bilancovanie? A na čom v tomto období pracujete? Vieme, že v týchto dňoch ste - ako rodák zo Spiša - vydali vôbec prvý

román v spišskom dialekte Ballabile spod Medzvedzej hlavy, predtým v roku 2013 ste sa v spolupráci s Matúšom Olhom prezentovali inscenáciou Ženský zákon po špisky, ocenené Výročnou cenou Slovenského literárneho fondu za rok 2014. Tieto aktivity nadviazali na váš Krátky slovník nárečia slovenského spišského, ale aj ďalšie projekty. Chystáte ďalšie prekvapenie? - Mašinka nám ešte ako-tak funguje, povedali sme si pred niekoľkými rokmi a využiť by sa to malo na niektoré veci, čo sme za mladí nestihli. Áno, môj vzťah k rodnému dialektu prekročil hranicu amaterizmu. K hlbšiemu skúmaniu spištiny ma okrem iného privedlo aj to, že naša jazykoveda akoby si nevedela poradiť s potrebou vedeckého zakonzervovania a aj teoretického spracovania jeho zásad a podstaty. Skupina odborníkov sa pred časom pokúsila vydať akýsi sumárny nárečový slovník podľa princípu: konkrétne spisovné slovo obložiť rovnocennými výrazmi rôznych dialektov a čakať zázraky. Nijaké sa neudiali, lebo praktickí užívateľia slovníka sa najčastejšie dozvedeli iba hybridné a veľmi nepresné významy toho, čo hľadali. Takýto slovník by sa dal zosťaviť iba vtedy, ak by sa v terénnom prieskume po celom našom území zozbierali totožné, približné a aj zdanlivo „odbehnuté“ slovné jednotky a pridávali sa k adekvátnemu spisovnému slovu s náležitým geografickým a aj lingvisticky upresňujúcim aparátom. A to je technicky značne zložitá. Najmä keď nemáme s výnimkou spištiny ani jeden nárečový slovník bárs aj v obnaženej, ale systematicky doloženej podobe. O gramatike už ani nehovorím. No, nič, tam sa treba ešte zasedieť. A najst nasledovníkov. Roku 1994 začal Ivan Hudec vydávať ochotnícky spracované nárečové slovníky (zhodou okolností náš, spišský, bol prvý), ale iba niektoré z nich sa dajú považovať aspoň za poctivé zozbieranie slovníkového materiálu. Potom, keď sa toto všetko vykoná, budeme môcť pokračovať aj v „nárečovej“ divadelnej činnosti, aj keď to nie je práve tá najzákladnejšia úloha nášho divadla.

(ba)

foto archív A. Kreta

Doc. Juraj Sapara, akad. soch., na prahu svojho druhého obdobia vo funkcii dekana FVU AU

V popredí záujmu naďalej dve priority

(„Ak sa dá niečo zmerať, zmerajme to, ak je niečo nemerateľné, spravme to merateľným.“ Galileo Galilei)

Na Akadémii umenia v Banskej Bystrici pôsobí doc. Juraj Sapara, akad. soch., pedagogicky od roku 1998, najprv na katedre grafiky a od roku 2000 na katedre sochárstva. Od roku 2001 vedie ateliér „Socha – plocha – priestor“, neskôr ateliér „Socha a aplikované médiá“ a v čase od 2001 do 2008 aj katedru sochárstva. V období 2003 – 2004 zastával funkciu prorektora pre štúdium a rozvoj. Dekanom fakulty výtvarných umení sa stal prvýkrát v máji 2011, od 17. mája t. r. nastúpil v tejto funkcii do svojho druhého volebného obdobia.

Ako sa pozeráte na minulé obdobie z pozície dekana a svojich vlastných predsavzatí?

- Nad svoje pedagogické pôsobenie ako vedúceho ateliéru, kde mám svojich študentov, musel som nadradit, i keď nerád, práve tento post, z ktorého dohliadam na fungovanie fakulty. Nemám na mysli len ekonomickú funkciu, ale aj pedagogicko - umeleckú stránku výučby, ktoré sa riešia cez umelecko - vedeckú radu fakulty či kolégium dekana. V prvom rade mi išlo o to, aby škola, ktorá po 13 rokoch existencie dosiahla vysokú úroveň, akceptovanú v odbornej verejnosti doma i v zahraničí, so všetkými tromi stupňami štúdia, z tejto úrovne neklesla. Sledoval som dve priority: Priestorové dobudovanie fakulty a zvýšenie pedagogicko - umeleckej úrovne pedagogických pracovníkov, čo znamenalo získať pre fakultu akreditáciu pre udeľovanie docentúr a profesúr. Ako je známe, nebola nám udelená napriek splneným kritériám. Možnosť habilitovať a inaugurovať má veľký medzinárodný dosah na vnímanie fakulty aj v medzinárodnom kontexte, pretože láka nielen

pedagógov, ale i študentov, zo zahraničia, ktorí majú záujem si na našej pôde rozšíriť svoju odbornú spôsobilosť. Nadväzne má priamy dopad na vznik nových kontaktov a projektov spolupráce. Výhodou získania akreditácie s právom habilitovať a inaugurovať je tiež možnosť permanentného zvyšovania odbornej pedagogickej a umeleckej úrovne fakulty z radov mladších kolegov, našich absolventov, ktorí už viac rokov pedagogicky pôsobia na fakulte ako doktori umenia v pozícii odborných asistentov. Získaním pedagogicko - umeleckých titulov by prispeli k zvyšovaniu odbornej úrovne i rozvoju nielen výtvarnej fakulty, ale celej akadémie. Jedinou školou u nás s týmto oprávnením je bratislavská VŠVU, kam sa popri slovenských hlásia záujemcovia z Čiech, Poľska, Maďarska i Nemecka a čas na získanie docentúry je 2 - 3 roky. Preto by sme chceli ísť vlastnou cestou, čo sa nie našou vinou nepodarilo, lebo požadované kritériá sme splnili. Po ukončení prebiehajúceho procesu komplexnej akreditácie sa chceme opätovne pokúsiť akreditovať habilitačné a inauguračné konanie na fakulte výtvarných umení. Obe tieto priority zostávajú mojím osobným predsavzatím aj do nasledujúceho funkčného obdobia.

Čo bolo vašou druhou prioritou, druhým cieľom a ako ste s ním naložili?

- To je ďaleko závažnejší problém, ktorý ešte stále leží na stole senátu aj umeleckej rady. Ide o pôvodný projekt výstavby Pavilónu nových médií a technológii, ktorej nerealizovanie bráni ďalšiemu rozvoju fakulty. Nároky na kvalitu a umeleckú úroveň štúdia v rámci súčasných umeleckých trendov v európskom výtvarnom priestore sa neustále zvyšujú a je logické, že tomuto trendu sa musíme prispôbiť. Jednou z viacerých foriem, ako to do-

doc. Juraj Sapara, akad. soch.

siahnuť, je otvorenie nových študijných programov, čo však nie je možné bez získanie nových priestorov. Naša fakulta v súčasnosti trpí akútnym nedostatkom priestorov, a to naprieč všetkými katedrami. Tento problém je možné koncepčne s potrebným výhľadom na ďalší perspektívny rozvoj celej fakulty i akadémie riešiť jedine s plánovanou výstavbou Pavilónu nových médií a technológii, ktorá sa - ako pevne verím - opätovne stane prioritným bodom dlhodobého zámeru akadémie na roky 2015 - 2020. Realizovaním tohto projektu sa výrazne posilní odborná a umelecká úroveň nielen fakulty, ale i celej akadémie a výrazným spôsobom ovplyvní uplatniteľnosť našich absolventov v praxi. Možnosť zaviesť nové študijné programy - grafický dizajn a digitálne sochárstvo - by výrazným spôsobom napomohlo realizácii nášho zámeru. V súčasnosti tento problém riešime zvýšeným grantovým úsilím na všetkých katedrách. Doposiaľ získané granty KEGA nám umožňujú v budúcom akademickom roku 2015/2016 zrealizovať na katedre sochárstva kabinet 3D modelo-

vania s plným hardwarovým a softwarovým vybavením a s perspektívou akreditácie nového študijného programu Digitálne sochárstvo v bakalárskom stupni štúdia.

To sú nesporne vážne veci, ktoré pre toho, kto má na starosti rozvoj fakulty, pôsobia ako polená pod nohy. Napriek tomu ste sa rozhodli znovu kandidovať. Uspeli ste, takže svoj kríž nesiete ďalej.

- Nenazval by som to krížom, bolo to moje slobodné rozhodnutie, nová výzva, vedomie zodpovednosti za dôveru kolegov, ktorí ma v mojom rozhodnutí podporovali, potreba začaté dokončiť a realizovať neuskutočnené predsavzatia a nové vízie, ktoré nám súčasná hektická mediálne a informačne presýtená doba denne podšúva a neustále nás núti sa nimi zaoberať. Selekcija je nevyhnutná. Tak ako umelec aj v pozícii pedagóga a dekana je nevyhnutné neustále prijímať rozhodnutia, selektovať podstatné od nepodstatného, možné od nemožného, potrebné od nepotrebného. Nakoniec aj tak podstatným zostane len „čo“ a nie „ako“. Pri svojich návštevách podobných umeleckých inštitúcií v zahraničí som si overil, že iná cesta ako neustále hľadanie akýchkoľvek spôsobov napredovania je viac ako nutná, ak chceme dosiahnuť úroveň európskeho štandardu.

Galbavého nominácia v prestížnej cene

Essl Art Award Cee je cena určená mladým umelcom z ôsmich európskych krajín, ktorí sú na začiatku svojej kariéry. Cenu venuje Essl Museum a hlavný sponzor Wiener Städtische Versicherungverein, hlavný akcionár Vienna Insurance Group. Do projektu je zapojených 8 krajín. V každej krajine sa koná výstava nominovaných, na ktorej sa prezentuje desať diel vybraných medzinárodnou porotou. Do

Iste, tento proces kontinuity a napredovania a rozvoja má množstvo premenných a neovplyvniteľných činiteľov napr. len v oblasti financovania, ako je percentuálny podiel štátneho rozpočtu smerujúci do oblasti školstva, kultúry a umenia, percentuálny podiel z rozpočtu školstva pre vysoké školstvo, z toho percentá určené pre umelecké školstvo, ktoré má špecifické potreby v rámci svojich študijných programov až po spôsob prerozdelenia na jednotlivých vysokých školách v prospech fakúlt. Každý výtvarník - pedagóg si musí 40 percent platu sanovať vlastnou tvorivou a prezentačnou činnosťou, ktorú financuje z už zdaneného príjmu a každoročne vyhodnocovať. Paradoxom je, že konečnou projekčnou plochou, na ktorú to všetko v synergickom prepojení dopadá, je študent.

Učíte celý život, od svojich zverencov čerpáte energiu, na revanš im odovzdávate svoje skúsenosti. Aký je vôbec dnešný študent?

- Presne taký, akými študentmi sme boli aj my. Lenivý, múdry, pracovitý, zamilovaný, pochybujúci, kritický aj sebakritický no v podstate stále rovnaký, túžiaci po vedomostiach a plný očakávania z budúceho. Lebo mladý človek, budúci umelec, tak ako počas štúdia rozvíja svoj talent, učí

sa vnímať realitu okolitého sveta, prechádza rôznymi fázami sebahľadania a sebanachádzania. Je logické, že sa vzpiera, oponuje, odmieta, chce byť sebou samým a práve tu niekde začína ten reverzný proces umelca - pedagóga, keď z vlastného poznania, skúseností, generuje primárnu, syntetickú informáciu ako prvopočiatok progresívneho a tvorivého dialógu, učiteľ - žiak. Dialógu odosobneného, zbaveného kánonov, klasických limitov, vedenom v prísne horizontálnej línii, maximálne otvorenom, podnecujúcom a otvárajúcom čo najširšie spektrum ideových, materiálových a mediálnych možností. Vo vertikálnej polohe zas slobodne rozvíjaný intelektom každého študenta, jeho intuíciou a podvedomím, ktoré je oplodnené poznáním a pochopením jeho zmyslu. Zároveň však vymedzený odrazom skutočnosti v jeho vlastnom vedomí, ktorý definuje vzťah individua k vonkajšiemu svetu. Z toho následne rezultuje nevyhnutnosť prítomnosti morálky vo vzťahu učiteľ - žiak. Nie však v zmysle všeobecne platného kritéria, tá je samozrejým predpokladom, ale morálka ako imperatív základnej axiomy uvedomelého „viem, že chcem“.

(r)

tohto ročníka prestížnej ceny bol nominovaný aj náš študent, a to doktorand FVU Mgr. art. Marek Galbavý (školiť doc. Juraj Sapara, akad. soch.). Aj keď sa Galbavý nedostal do užšieho výberu, v ktorom získali traja nominovaní finančný dar a možnosť usporiadania výstavy, je už veľkým ocene-

ním pre FVU i samotného Galbavého jeho nominácia. Výstavu nominovaných bolo možné vidieť v Galérii Médium (VŠVU) Bratislava do 9. júna 2015. Essl Art Award Cee sa udeľuje od roku 2005 každé dva roky.

(is)

Poľský deň, renesancia alebo revolúcia?

Poľský deň s podtitulom Renesancia alebo revolúcia? iniciovali a zastrešili v závere mája na FDU AU jej doktorandky Mgr. art. Jana Mikuš Hanzelová a Mgr. art. Zuzana Galková. Išlo o prezentáciu súčasných poľských textov a poľskej kultúry, do ktorej sa zapojili študenti našej školy. Ambíciou teda boli – ako nám povedal jeden z protagonistov Ján Mikuš – nielen scénické čítania, filmovej prednášky, ale aj prednášky s prekladateľmi, skrátka veľkorysé stretnutie a konfrontácia so súčasnou poľskou kultúrou. Na podujatí participoval aj Poľský inštitút v Bratislave, ktorý ho finančne podporil. Spolupráca fakulty s ním je staršieho dáta, išlo o tretí spoločný projekt, predtým šlo o dve inscenácie.

Scénické čítanie, film i inscenácia

Deň súčasného poľského umenia odštartoval scénickým čítaním textu *Made in Poland* od Przemyslawo Wojcieszka, ktorý so študentmi posledného ročníka herectva FDU AU režijne pripravil Ján Mikuš. Hra vtipne a s nadhľadom komentuje pocity mladých ľudí u našich severných susedov. Ide o text pozoruhodného súčasného poľského filmového režiséra, s ktorým v roku 2005 debutoval, preslávil sa ním a získal prestížne ocenenie. V roku 2011 podľa tejto hry nakrútil film a získal ďalšiu cenu pre mladého autora, ktorý sa výrazne vyjadruje aj k tamojšiemu politickému daniu. Na Slovensku vôbec po prvýkrát jeho text preložili a premiérovho ho uviedlo práve scénické čítanie na pôde Akadémie umení. Ďalšou prezentáciou bola vo filmovej sále prednáška aj s ukážkami P. Konečného pod názvom *Súčasný poľský film*, čo bol vlastne prehľad žánrových úspechov novej poľskej kinematografie. Podujatie vyvrcholilo v Divadelnej sále FDU kontroverznou hrou mladej poľskej dramatičky Julie Holecinskej *Cudzie telá*. Preklad hry vznikol zásluhou spolupráce

Fragment zo scénického čítania *Made in Poland*

s Katedrou slovanských jazykov (polonistiky) FF UMB v B. Bystrici a režisérka Zuzana Galková do inscenácie obsadila študentov a študentky 3. ročníka herectva. Odvážne pojednávanie o porevolučnej slobode, premárnených ilúziách a o tom, aké je to žiť v cudzom tele, bolo dôstojnou bodkou za nekaždodenný počin, ktorý ponúkol rovnako nekaždodenný pohľad na aktuálnu poľskú kultúru.

Prof. Jan Vedral

Prof. Vedral ako advocatus diaboli

„Poľsko venovalo tento rok svojmu divadlu a keďže je tam kumulácia významných výročí, tak sme to spojili s týmto podujatím. Je to snaha zatiaľ tak trochu donkichotská, no dúfam, že perspektívna, aby sa v rámci Višegrada budovali organické vzťahy medzi našimi malými, ale významnými kultúrami. Nuž a keď sa do toho študenti obujú, ako sa patrí, tak to má budúcnosť.“

Pohľad do auditória

Pokiaľ to tak nevezmú, tak budeme hrať len anglické či nemecké texty a obe kultúry tým utrpia,“ uviedol na margo Poľského dňa predseda komisie doktorandského štúdia FDU AU prof. Mgr. Jan Vedral, PhD., ktorý sám seba v tejto súvislosti otituloval príznačným pojmom *advocatus diaboli*... Mal totiž trochu veľkorysejšiu predstavu, čoho súčasťou bolo viacero pozvánok pre poľských kolegov, žiaľ, zrejme, na poslednú chvíľu. Svoje poslanie však podujatie pri svojej premiére nepochybne naplnilo.

(ba)
foto (vb)

26. apríl je dňom, kedy si celý svet pripomína Svetový deň duševného vlastníctva organizovaním rôznych popularizačných, osvetových a vzdelávacích aktivít o strategickom význame duševného vlastníctva a jeho ochrany. Cieľom týchto aktivít je zvýšiť povedomie verejnosti v danej oblasti a demonštrovať spôsoby ochrany autorských a priemyselných práv. V tejto súvislosti sa uskutočnilo vo vstupných priestoroch Úradu priemyselného vlastníctva SR v Banskej Bystrici slávnostné otvorenie Svetového dňa duševného vlastníctva. S príhovorom na ňom vystúpil rektor Akadémie umení Matúš Olha a s programom FMU AU.

Ako vidno z našej aktuálnej momentky, rekonštrukčné práce kaštieľa Radvanských sú už v plnom prúde. Milión eur z ministerstva školstva pomôže naštartovať celú obnovu, pričom Akadémia umení chce zrekonštruované priestory tejto národnej kultúrnej pamiatky využívať nielen na výučbu svojich študentov a praktickú prezentáciu činnosti troch fakúlt, ale celý objekt aj s parkom sa otvorí občanom.

foto (vb)

Ferman Divadla Akadémie umení v Banskej Bystrici

Jún 2015

Utorok 2.6.2015 o 17:00, Malé štúdio 232

J. Juráňová: TAJOMSTVÁ TRÚDY H.

Réžia: Monika Tatarková

Účinkuje: Nikola Berčíková

Streda 3.6.2015 o 18:30, Divadelná sála FDU AU

Aristofanes: LYSISTRATA

Réžia: Matúš Olha

Dramaturgia: Veronika Pachová

Hrajú: študenti 2.ročníka bakalárskeho a 1.ročníka magisterského stupňa herectva

120 min. s prestávkou

Štvrtok 4.6.2015 o 17:00, Divadelná sála FDU AU

Aristofanes: LYSISTRATA

(organizované predstavenie)

Réžia: Matúš Olha

Dramaturgia: Veronika Pachová

Hrajú: študenti 2.ročníka bakalárskeho a 1.ročníka magisterského stupňa herectva

120 min. s prestávkou

Pondelok 8.6.2015 o 18:30, Divadelná sála FDU AU

Antoine de Saint-Exupéry: MALÝ PRINC

„Rád by som vedel, či hviezdy nežiaria preto, aby si každý mohol jedného dňa vyhľadať tú svoju.“

Réžia: Jana Ovšonková

Scénografia: Dušan Krnáč

Účinkujú: Tomáš Krištof, Martin Juriček, Natália Vaňová, Adriana Pešinová, Matúš Buch

Utorok 9.6.2015 o 18:30, Malé štúdio 232

J. Cocteau: KRÁSNY LAHOSTAJNÝ

Premiéra monodrámy

Účinkuje: Veronika Čepeová

Pedagogické vedenie: J.Fedešová, B. Špániková

Streda 10.6.2015 o 18:30, Divadelná sála FDU AU

Julia Holewińska: CUDZIE TELÁ

Réžia: Zuzana Galková

Účinkujú: Peter Golian, Michaela Piesyk, Samuel Borsík, Alžbeta Cingelová, Katarína Čudejková, Martin Juriček, Matúš Buch, Matúš Štastniak, Tomáš Ivanka, Filip Štrba, Barbora Bušovská, Beáta Eibenová, Adriana Pešinová

Štvrtok 11.6.2015 o 18:30, Malé štúdio 232

K.Horák: NULOVÝ BOD

Premiéra monodrámy

Réžia: Monika Tatarková

Dramaturgia: Katarína Vozárová

Účinkuje: Jana Štafurová

Pondelok 15.6.2015 o 17:00, D44

Na motívy poviedky

P. Mérimée: CARMEN

Premiéra monodrámy

Účinkuje: Zuzana Štelbaská

Réžia: Jana Ovšonková

Peđ. vedenie: Zuzana Laurinčíková

Streda 17.6.2015 o 17:00, D44

Na motívy poviedky

P. Mérimée: CARMEN

Repríza monodrámy

Účinkuje: Zuzana Štelbaská

Réžia: Jana Ovšonková

Peđ. vedenie: Zuzana Laurinčíková

Štvrtok 18.6.2015 o 18:30, Divadelná sála FDU AU

Repríza

M.Ravenhill: BAZÉN

(Absolventská inscenácia 2. ročníka magisterského stupňa herectva)

Réžia: Katarína Burdová

Asistentka réžie: Jana Ovšonková

Účinkujú: Zuzana Miklošková, Jana Szendreiiová, Filip Štrba, Filip Hajduk, Jozef Kubánek, Marián Kováč

Phone: +421908669932

Internet: <http://www.aku.sk>

Email: divadlo@aku.sk

Naši jubilanti

Apríl 2015

85 rokov - PhDr. Anton Kret, CSC.

Jubilantovi v mene zamestnancov, študentov a sympatizantov školy srdečne blahožela a do ďalších rokov praje redakčná rada veľa zdravia, šťastia, inšpirácie, tvorivých síl a pohody v osobnom i profesionálnom živote.

Výstavy a aktivity Stredoslovenskej galérie

Stredoslovenská galéria

Výstavy

Bethlenov dom, Dolná 8:

Fine ArtD. 3.

11. jún – 28. jún 2015.

Prehliadka dizertačných prác vybraných absolventov FVU AU v B. Bystrici.

Kurátorka: Eva Kapsová. Aktuálna výstava prináša tvorbu vybraných absolventov doktorandského štúdia na FVU AU.

Praetorium, Nám. Š. Moysesova 25:

Rastislav Podoba - Pracovná plocha.

28. máj – 26. júl 2015.

Kurátorka: Zuzana L. Majlingová. Autorská výstava Rastislava Podobu (1975) prezentuje maliarsku tvorbu umelca z obdobia posledných piatich rokov. Výber z prác zahŕňa niekoľko cyklov. Spája ich reflexia a konštrukcia obrazového priestoru a krajiny, ako prostredia pre slobodnú maliarsku výpoveď.

Vila D. Skuteckého, Horná 55

Stála expozícia Dominika Skuteckého.

Otváracie hodiny: UT-NE: 10.00-15.00 hod.

Voľný vstup do Stredoslovenskej galérie každú poslednú nedeľu v mesiaci počas roku 2015.

Podujatia a sprievodné aktivity

27. júna 2015 o 10.00 hod.:

Tvorivá dielňa pre verejnosť. Maľovanie v záhrade.

Vila D. Skuteckého, Horná 55. Vždy poslednú sobotu v mesiaci Stredoslovenská galéria pripravuje tvorivé dielne pre širokú verejnosť.

Celoročne - Vila D. Skuteckého, Horná 55:

Zábavný skicár - pre najmenších návštevníkov

Detský tlačný sprievodca expozíciou - Galerijné kufríky. Ponuka pre školy: SSG realizuje tvorivé dielne, animácie a lektoráty pre materské, základné a stredné školy, školské kluby, základné umelecké školy a centrá voľného času.

Bližšie informácie o ponuke pre školy na www.ssgbb.sk.

SSG, Dolná 8, 975 90 B. Bystrica,

tel.: +421 48/470 16 15, ssgbb@ssgbb.sk, www.ssgbb.sk, fcb.

Voľný vstup do SSG každú poslednú nedeľu v mesiaci počas roku 2015.

Zaznamenali sme

Invention quartet na zámku

V rámci 12. ročníka festivalu klasickej hudby Zámocká hudobná jar 2015 vo Zvolene vystúpila v Kráľovskej sieni na Zvolenskom zámku formácia Invention quartet. V zložení Eva Cáhová – klavír, Adam Marec – gitara, Peter Solárik – bicie a Robert Ragan - kontrabas ponúkla fúziu klasiky, world music a džezu.

Z kolégia rektora

V programe májového kolégia rektora Akadémie umení v Banskej Bystrici bola okrem iného otázka prípravy akademického roka 2015/2016, teda možnosti vysokoškolského štúdia na fakultách AU, zápisy na štúdium, harmonogram a zvyšovanie konkurencieschopnosti fakúlt, ako aj slávnostné odovzdávanie vysokoškolských diplomov na fakultách AU – plán akademických obradov.

Koniec júna patril aj na Akadémii umení promóciám. Náš záber je z promócie absolventov FVU v priestoroch EF UMB.

foto (vb)

(in)

Grant Viac umenia

Grant Viac umenia

Robíš umenie, ktoré si zaslúži podporu? Odovzdaj svoj projekt z oblasti audiovizuálnej tvorby, divadla, hudby, literatúry či výtvarného umenia **do 30. septembra 2015** a získaj podporu, s ktorou je radosť tvoriť.

www.nadaciatatrabanky.sk

www.viacumenia.sk

 NADÁCIA
TATRA BANKY

:už 10 rokov ideme za najlepšími